

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/159430,Wyklad-Adama-Kurusa-na-temat-powstania-i-dzialalnosci-Armi-i-Krajowej.html>
20.04.2024, 17:51

Wykład Adama Kurusa na temat powstania i działalności Armii Krajowej

Zapraszamy do wysłuchania wykładu Adama Kurusa z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Katowicach na temat powstania i działalności Armii Krajowej.

14 lutego 1942 r. Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski przekształcił Związek Walki Zbrojnej w Armię Krajową. Jej pierwszym dowódcą został Komendant Główny ZWZ, gen. Stefan Rowecki „Grot”. W ten sposób podniesiono rangę sił zbrojnych w okupowanym Kraju, stawiając symboliczny znak równości pomiędzy nimi a regularnymi oddziałami Wojska Polskiego walczącymi u boku sojuszników. W czasie II wojny światowej Armia Krajowa była największą podziemną armią w Europie. W 1944 r. jej liczebność osiągnęła ponad 350 tys. zaprzysiężonych żołnierzy, w tym około 10 tys. oficerów. Oprócz walki zbrojnej, Armia Krajowa prowadziła działalność wywiadowczą i kontrwywiadowczą, a także zajmowała się produkcją broni i amunicji, wytwarzaniem fałszywych dokumentów na potrzeby konspiracji oraz kolportażem podziemnej prasy. Wraz z budową podziemnych struktur trwała zapoczątkowana jeszcze przez ZWZ akcja sceleniowa, której celem było skupienie powstających oddolnie organizacji konspiracyjnych pod jednym dowództwem. W ten sposób większość sił wojskowych związanych z różnymi opcjami politycznymi, które uznawały zwierzchnictwo Rządu RP na Uchodźstwie, znalazła się w szeregach jednej, silnej i prężnie działającej organizacji. Strategicznym celem Armii Krajowej było przygotowanie zbrojnego powstania, które miało rozpocząć się w momencie umożliwiającym odbudowę struktur niepodległej Polski. Zgodnie z tym planem, w obliczu rozwijającej się ofensywy sowieckiej, w 1944 r. przystąpiono do realizacji akcji „Burza”, której kulminacyjnym momentem było Powstanie Warszawskie. Wówczas na czele Armii Krajowej stał już gen. Tadeusz Komorowski „Bór” (jego poprzednik, gen. Rowecki, został aresztowany w 1943 r. i zamordowany przez Niemców po wybuchu Powstania Warszawskiego). Armia Krajowa została rozwiązana 19 stycznia 1945 r. przez gen. Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka” (został mianowany dowódcą AK przez ówczesnego Naczelnego Wodza gen. „Bór” Komorowskiego, który trafił do niemieckiej niewoli). Do rozwiązania Armii Krajowej doszło w sytuacji, gdy na ziemiach polskich niemieckiego okupanta zastępował okupant sowiecki, który przy bierności zachodnich sojuszników siłą instalował powolną Moskwie "władzę ludową", niwecząc plany odbudowy niepodległej Polski. W ostatnim rozkazie gen. Okulicki polecił żołnierzom Armii Krajowej prowadzenie dalszej działalności „w duchu odzyskania pełnej niepodległości państwa i ochrony ludności polskiej przed zagładą”. W marcu 1945 r., ostatni dowódca Armii Krajowej został podstępem uprowadzony do Moskwy, a następnie - wraz z innymi przywódcami Polski Podziemnej - skazany w „procesie szesnastu”.

Wydarzenie zostało przygotowane w 80. rocznicę przekształcenia Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową.